

3. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів : навчально–методичний посібник / Колупаєва А.А., Таранченко О.М. – Київ, 2010. – 96 с.

4. Луценко І. Психолого–педагогічний супровід дитини з особливими потребами / І. Луценко // Психолог. Шк. світ. – 2005. – №40. – С. 19–27.

5. Нагорна О. Б. Особливості корекційно–виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами : навчально–методичний посібник / О. Б. Нагорна. – Рівне, 2016. – 141 с.

6. Психологічний та соціально–педагогічний супровід навчання і виховання «особливої дитини» у школі : метод. посіб. / за ред. Д.Д. Романовської, С.І. Собкової. – Чернівці : Технодрук, 2009. – 196 с.

7. Психолого–педагогічний супровід дітей з порушеннями опорно–рухового апарату та затримкою психічного розвитку / за ред. Вавіної Л.С. – К. : АТОПОЛ, 2011. –180 с.

8. Создание и апробация модели психолого–педагогического сопровождения инклюзивной практики : методическое пособие / под ред. С.В. Алехиной, М.М. Семаго. – М. : МГПУ, 2012. – 156 с.

9. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами : методичний посібник / за ред. Софій Н. З. – К. : Плеяди, 2015. – 66 с.

І. В. Хотінська

*магістрантка спеціальності «Соціальна робота»
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Ira191095@ukr.net*

*Науковий керівник –
кандидат педагогічних наук, доцент
Н. М. Горішна*

ОЦІНКА ПОТРЕБ СІМЕЙ, ЯКІ ВИХОВУЮТЬ ДІТЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ, У СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГАХ В УМОВАХ ОТГ

Проблема інтеграції у соціум, підвищення якості життя дітей з обмеженими можливостями та їх сімей завжди була і залишається актуальною. У нашій країні з кожним роком збільшується кількість дітей з важкими вродженими та набутими захворюваннями. За статистикою в Україні налічується 135,4 тисяч дітей-інвалідів, або 120 осіб на кожні 10 тисяч дітей [2]. Основний тягар догляду, виховання та освіти таких дітей лягає на їх сім'ї.

Результати аналізу наукових джерел з проблеми дослідження засвідчили, що вивченням проблем дітей-інвалідів та їх сімей у контексті соціальної роботи займаються Л. Алексєєва, М. Айшервуд, Г. Багаєва, С. Безух, Н. Майструк,

О. Мельникова. Проблематику реформування системи соціальних послуг розробляють В. Гошовська, К. Дубич, Е. Лібанова, Л. Сідельнік, В. Скуратівський, О. Черниш та інші. Однак оцінка потреб сімей, які виховують дітей з обмеженими можливостями не була предметом спеціального дослідження.

Метою статті є проаналізувати основні соціальні проблеми сімей, які виховують дітей з обмеженими можливостями та розкрити підходи до визначення потреб таких сімей у соціальних послугах, їх видах та обсягах.

Сім'ї, які виховують дітей з обмеженими можливостями, стикаються із низкою труднощів – побутових, матеріально-економічних, правових, психологічних, які вони не спроможні вирішити власними силами. Н. Майструк та А. Лучаківська, виділяють такі основні проблеми даної категорії сімей:

— поява у родині дитини з особливими потребами в більшості випадків має помітні наслідки для психологічного здоров'я сім'ї;

— нестача інформації (стосовно особливостей дитини, можливостей корекції та лікування, особливостей виховання, прав на соціальну допомогу, пільги, відповідних закладів освіти, наявних державних і недержавних громадських організацій);

— проблеми правової сфери, пов'язані не стільки із недоліками у самих документах, скільки із виконанням законів на належному рівні усіма ланками державного управління;

— низька матеріальна забезпеченість, труднощі в реалізації гарантованих пільг [1, с. 86].

Такі сім'ї потребують цілого комплексу заходів, спрямованих не лише на подолання складних життєвих обставин, зумовлених інвалідністю її члена, але й на підвищення якості життя, забезпечення оптимальних умов для виховання і розвитку дитини, створення сприятливого реабілітаційного середовища, допомогу у збереженні повноцінного функціонування сім'ї як цілісної системи та усіх її членів.

На жаль, сформована в Україні система соціальних послуг, у тому числі і для людей з інвалідністю та їх сімей, виявилась неефективною у задоволенні потреб населення через її надмірну централізацію, концентрацію послуг у стаціонарних закладах, нераціональне фінансування, відсутність уваги до індивідуальних потреб споживачів та механізмів контролю за якістю надання послуг. Сьогодні у країні в умовах реформи децентралізації влади проводиться перебудова системи соціальних послуг. Їх надання делегується новоствореним територіальним громадам, що дасть можливість максимально наблизити послуги до їх отримувачів. Важливим чинником організації надання та фінансування соціальних послуг на рівні громади є оцінка потреб населення у конкретних видах та обсягах таких послуг.

У практиці соціальної роботи виокремлюють два підходи до визначення потреб і проблем громади у певних видах соціальних послуг. Перший підхід полягає у тому, що процес визначення потреб здійснюється зовнішнім експертом, який вивчає думку членів громади шляхом опитування, спостереження чи обстеження. Другий підхід передбачає, що основним суб'єктом визначення потреб і проблем є сама громада, або її окремі групи. Особливістю підходу, що передбачає активну участь членів громади, полягає в тому, що самі пересічні люди визначають власні потреби, аналізують їх,

визначають шляхи вирішення і працюють, щоб їх реалізувати. Звичайно, вони можуть отримувати допомогу та підтримку фахівців соціальної сфери, але саме вони, а не фахівці, контролюють процес визначення та вирішення певної проблеми. У випадку з оцінкою потреб сімей, які виховують дітей з інвалідністю, оптимальним є поєднання обох підходів.

Результати проведеного аналізу дають підстави зробити висновок, що збір, узагальнення та аналіз інформації, що визначає потреби сімей, які виховують дітей-інвалідів, у соціальних послугах, їх переліку та обсягах, можливостей діючих соціальних служб їх задовольнити є ключовим чинником ефективності соціальної роботи з даною категорією сімей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Майструк Н. О. Проблеми сімей, що виховують дітей з обмеженими фізичними можливостями в сучасній Україні в контексті соціальної роботи / Н. О. Майструк, А. Р. Лучаківська // Вісник НТУУ “КПІ”. Політологія. Соціологія. Право. – № 3 (7). – К. : Нац. техні. ун-т “КПІ”, 2010. – С. 85–89.

2. Царькова О. В. Особливості допомоги батькам, які виховують дітей з особливими потребами / О. В. Царькова // Проблеми сучасної психології. – 2014. – Вип. 23. – С. 687-697. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pspl_2014_23_62.

В. Л. Чисельська

*студентка 3 курсу спеціальності Соціальна робота
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
chyselskay_nika@mail.ru*

*Науковий керівник –
кандидат педагогічних наук, доцент
С.М. Калаур*

ПРОБЛЕМА ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ У МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ РОЗВ’ЯЗАННЯ СОЦІАЛЬНИМ ПРАЦІВНИКОМ

Особливість стереотипів така, що вони настільки міцно проникають у підсвідомість, що їх дуже важко не тільки подолати а й усвідомити взагалі. Стереотипи згубно впливають на всі сфери нашого життя і, особливо, на стосунки з оточуючими. Формуються вони ще від дитинства, адже закладаються у нашу свідомість, безпосередньо, батьками. Стереотипи, у сучасному житті – це невід’ємна частина людських відношень, проте соціальний працівник, зокрема, повинен попереджати їх розвиток у молоді. Адже, саме вони, часто є рушійним важелем для